

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika :

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

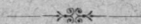

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1895.

VSEBINA.

1. <i>Dr. E. Volčič</i> : O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih	33
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> Določilo §-a 259. obč. drž. zak. je uporabljati le za sodno varuštvo (tutela dativa)	39
<i>b)</i> Nadzastavna pravica, dota in zaženilo in stroški rekurzov v postopanju za razdelitev izkupila	42
<i>c)</i> Ako kupec zahteva, da se kupčija razdere, ker je imela prodana žival kako v §-u 925. obč. drž. zak. navedeno napako, mora prodajalec dokazati, da je kupec že pri kupčiji vedel za zakonito napako prodane živali, ne pa kupec, da je prodajalec to napako pri kupčiji zamolčal	45
<i>d)</i> Absolutno nepristojnost malotnega sodišča izreči je z odlokom, s katerim se ustavi postopanje, ne pa z razsodbo — Stroški zastopanja po odvetnikih v malotnem postopanju	49
3. Iz upravne prakse:	
<i>a)</i> Koncesije, podeljene na podlagi člena V. <i>lit. f)</i> cesarskega patenta z dne 20 decembra 1859, št. 227. drž. zak. in razpisa državnega ministerstva z dne 28. februarja 1863, št. 2306, za posredovanje zasebnih poslov izvrševati se morajo osebno	51
<i>b)</i> Politično oblastvo ni poklicano odmerjati ekspenzar, narasel odvetniku vsled zastopanja stranke v političnih zadevah; likvidacijo je dognati tožbenim potom, ker veljajo pri odmerjanji nedogovorjenega zaslužka radi pomanjkanja tarifa zgolj zakonite določbe o pogodbi na mezdo	52
4. VIII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“	53
5. Književna poročila	61
6. Razne vesti	62
7. Pregled pravosodstva	63

O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih.

Spisal dr. E. Volčič.

I. Pojem in pomen.

Agrarske operacije na Kranjskem in Koroškem so po zakonu definiciji razdelbe skupnih zemljišč in uredbe dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja v zvezi med seboj, kakor tudi takšne razdelbe in uredbe same zase. V širjem pomenu spada v obeh deželah med agrarske operacije tudi obravnavanje, ki se tiče očiščevanja gozdnega sveta od tujih osredkov in zaokroževanja gozdnih mej, za katero so določena tudi ista oblastva kakor za prvotno omenjene operacije (zakona z dne 7. junija 1883, št. 93. drž. zak. in z dne 26. oktobra 1887, št. 3. dež. zak.). V nekaterih kronovinah cislitvanske državne polovice je med agrarske operacije šteti tudi komasacijo, to je zložitev posamnih raztresenih zemljiških delov v posamne večje zemljiške kose. Komasacija vrši se po državnem zakonu z dne 7. junija 1883, št. 92. drž. zak. in dotičnih deželnih zakonih na Nižjeavstrijskem in Moravskem, od 1. julija 1894. l. tudi že v Šleziji. med tem, ko je na Solnograškem potrjen že dotični deželni zakon, niso pa še izdali potrebne izvrševalne naredbe.

Po kronovinah, ki jih doslej nismo imenovali, nimajo niti novega zakona o razdelbi skupnih zemljišč in o uredbi dotičnih pravic, temveč je ondi v slednjem slučaju uporabljati cesarski patent z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. z dotičnimi novelami, gledé razdelbe pa veljajo določila občn. drž. zakonika.

To velja tudi o Štajerski in Istri, dočim je isti patent v deželah, kjer so se vpeljali novi agrarski zakoni, ob veljavo za vsa preje omenjena razdelbena in uredbena opravila.

Kar se tiče Kranjske, je isti patent s premembami zakona z dne 8. januarja 1889, št. 7. dež. zak. veljaven samo še pri po-

stopku o obstoji in uredbi služnostnih pravic, navedenih v 1. in 2. paragrafu. Po deželnem zakonu z dne 8. januarja 1889, št. 7. dež. zak. imajo c. kr. sodišča obravnavati po sumarnem postopku, je-li take služnosti v resnici obstoje, politična oblastva pa imajo potem na zahtevanje urediti užitek istih služnostnih pravic.

„Skupne posestne in užitne pravice“, kakor pravi cesarski patent v svojem prvem paragrafu pod št. 4., ali kakor bi se morda določeneje reklo, solastinske pravice ob sebi pa se imajo na Kranjskem določati in obravnavati po novih agrarskih zakonih (§ 123. r. in u. dež. zak.¹⁾). Služnosti ležeče na skupnem zemljišči morajo se torej poprej odkupiti, predno se zemljišče samo med solastnike razdeli — po agrarskem zakonu. Dotični vpravičenci se pač lahko slobodno udajo agrarskim oblastvom, da ona obravnavajo njih služnostne pravice ob jednom z razdelbo ali uredbo solastnine, a treba jim tega ni. Ta delitev poslovanja je agrarskim operacijam zaradi jednotne in hitre izvršbe na veliko kvar, in naj bi se bila z r. in u. dež. zak. uravnala. O vseh navedenih vprašanih oziroma vsaj o odkupu služnosti na solastnih (skupnih) zemljiščih naj bi obravnavala in določala samo agrarska oblastva.

Poudarjati pa treba, da naš razdelbeni in uredbeni zakon sploh ne velja gledé vseh solastnih ali skupnih zemljišč.

Ta zakon namreč ni uporabljati pri zemljiščih, spadajočih h glavinskemu občinskemu premoženju, katerih občani ne uživajo neposredno, ampak katera se s tem, da so dana v zakup, ali na kakšen drug način obračajo na korist občinskemu premoženju (§ 2., odst. 3. r. in u. dež. zak.).

Vsa druga solastna ali skupna zemljišča mogo se po novih agrarskih zakonih razdeliti, oziroma dotične pravice urediti. To velja i za Kranjsko i za Koroško, kakor poudarjata š-a 1. in 2. obeh razdelilnih in uredbenih deželnih zakonov. V imenovanih zakonskih točkah so taka zemljišča i njih pravice naštete, toda ne taksativno, kar bi bilo tudi skoro nemožno, kajti ista so v

¹⁾ R. in u. dež. zak. = razdelbeni in uredbeni deželni zakon z dne 26. oktobra 1887, št. 2. dež. zak. l. 1888; r. in u. drž. zak. pa pomenja: razdelbeni in uredbeni državni zakon z dne 7. junija 1883, št. 94. drž. zak. Tako bomo navajali ta dva zakona, med tem, ko bodi r. in u. ukaz = izvršbena naredba omenjenega dež. zakona z dne 30. julija 1888, št. 17. dež. zak.

svojih svojstvih i v podrobnostih prerazlična. Ker se take pravice do skupnih zemljišč dostikrat ne ujemajo z onimi pojmi, ki smo se jih navzeli iz rimskega prava, zato se menda v zakone tudi niso sprejeli izrazi, ki bi našteje pravice v njih skupnosti kratko i približno točno označili. Tako ni v zakonih izrazov last, solast, svojina, temveč govori se le o skupnih zemljiščih in še več o skupnih pravicah do uživanja, oskrbovanja i. t. d. Po teh definicijah bile bi te pravice lahko tudi samo služnostne n. pr. pašne pravice i. t. d., kar pa zakoni gotovo niso hoteli, ker o taci pravicah sploh ni obravnavati po agrarnih zakonih, ako vpravičenci radovoljno ne pristanejo na to o priliki razdelbe taci zemljišč ali uredbe dotičnih neslužnostnih pravic. O služnostnih pravicah imajo določiti drugi zakoni, kar se je omenilo že preje. Iz dosedanjega izhaja po sebi, a radi važnosti naj se naglaša, da je k skupnim zemljiščem v zmislu agrarskih zakonov prištevati tudi tista, katera se kot občinsko blago po določilih veljavnega občinskega reda skupno uživajo (— dejanski, ne samo njih civilni doneski —), kakor tudi tista, katera so se bila vsled cesarskega patenta z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. odstopila, da so zdaj v posesti kakšne vasi, občine ali skupnosti vpravičencev (§ 2. r. in u. dež. zak.).

Nasprotno pa ne vplivajo agrarski zakoni na skupna zemljišča, ki so v resnici le stavbišča obrtnih in industrijalnih podjetij n. pr. za skupne žage, mline i. t. d., kakor tudi ne, na premično imetje. Taka zemljišča je le v toliko privzeti v razdelbo ali uredbo, v kolikor služijo za uživalne namene skupnih zemljišč, ali pa, v kolikor taka nepremična posestva oziroma premičnine, kakor zlasti glavnice in tirjatve izvirajo iz prodaje, iz drugačne uporabe ali iz dohodnih prebitkov skupnih zemljišč ali njih delov (§ 6. kranjskega r. in u. dež. zak.).

Ko smo omejili zemljišča, ki se smejo deliti in urejati po agrarskih zakonih, vsiljuje se nam vprašanje, kake dobrote so ta zemljišča, i koliko jih je posebno v naših deželah.

Gledé kakovosti more se v splošnem reči, da so največ skupni pašniki in gozdi, toda precejšnji del je tudi senožet, travnikov in obdelanih njiv. Na veliko število taci travnikov n. pr. kaže že obilica izrazov, ki jih ima narod zanje z ozirom na različno pravno razmerje in urejenje solastnih pravic. V okrožju

Cirkniškega jezera n. pr. pomenja „skupščina“ travnik, ki se leto za letom skupno kosi i katerega seno se deli razmerno vsako leto med vse vpravičence; „počedija“ je travnik, katerega obdelovanje in užitek se v raznih letih vrsti med solastniki (čed, čred = vrsta). Drugače razmerje je zopet pri menjalnih in spolovinskih travnikih i. t. d., vendar dotična razlaga ne spada v to razpravo.

Doslej nimamo statističnih podatkov o kulturnih vrstah vseh skupnih zemljišč ter le po nekih uradnih poizvedbah lahko približno rečemo, da je po davčnem katastru od vseh skupnih zemljišč nekako 50% pašnikov, 40% gozda ter 10% travnikov i sploh sveta boljše kulture; pri pašnikih i gozdu računati je skupaj do 5% pušče. Omeniti je pač, da je v resnici morda le kakih 30% gozda, kajti ostanek je pač samo nekoliko zaraščen pašnik, ki je bil morda pred desetletji bolj gozdu podoben, katerega je pa skupno uživanje do malega pogolilo.

Ravno tako tudi nimamo statističnih podatkov o meri vseh skupnih zemljišč. Njih večji del je pač odkupljen od graščin v zmislu ces. pat. z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak., — toda tudi o teh odkupljenih zemljiščih nimamo zbranih statističnih podatkov.

Statistični uradni podatki so se preskrbeli še le pred kratkim za desetero sodišč na Dolenjskem, namreč za sodna okrožja političnih okrajev Rudolfovo, Črnomelj in Krško ter za sodno okrožje Zatičina političnega okraja Litija.

V zemljiških knjigah vseh imenovanih desetih sodišč se je ugotovilo 1261 skupnih zemljišč in sicer:

pri c. kr. okrajnem sodišči	Črnomelj	129 zemljišč
„ „ „ „	Metlika	85 „
„ „ „ „	Krško	105 „
„ „ „ „	Kostanjevica	150 „
„ „ „ „	Mokronog	103 „
„ „ „ „	Rateče	65 „
„ „ „ „	Rudolfovo	214 „
„ „ „ „	Žužemberk	144 „
„ „ „ „	Trebnje	113 „
„ „ „ „	Zatičina	153 „

Katastralna mera vseh teh zemljišč znaša okroglo 17000 ha = 29511 oralov.

Največ skupnega sveta v imenovanih okrožjih ima sodišče Žužemberško, namreč okrog 4000 *ha*. Približno toliko ga je v okrožji Črnomaljskega sodišča, najmanj pa v Rateškem okrožji, namreč samo 125 *ha* 78 *a*.

V družih okrajih Kranjske skupna zemljišča skoro niso toli številna, a njih površina je gotovo večja, ker na Notranjskem je še dokaj skupnega gozda, po Gorenjskem pa obširnih planin. Cenim, da meri površina vseh skupnih zemljišč na Kranjskem 70 do 80000 *ha* ali 121640 do 139090 oralov.

Tudi na Koroškem se doslej ni resno poizvedovalo za kakovost in obseg skupnih zemljišč; govori se, da jih je najmanj 30000 *ha*.

Še manj nam je znanega o skupnih zemljiščih po Štajerski in Istri; njih obseg gotovo ni neznaten i koristno bi bilo, da ga vemo. Po rečenem je na Kranjskem i Koroškem vsaj 100000 *ha* take zemlje, ter, ako računimo nje sedanjo vrednost poprek samo na 40 gl. hektar, je vidno, kak, delno mrtev, kapital leži v njej. Gotovo je, da se ta vrednost vsled agrarskih operacij podvoji, potroji, ponekod pa pomnoži še dosti bolj.

Kakor je sploh znano, ni užitek dotičnih skupnih pravic urejen skoro nikjer pri nas. V užitek pašnikov in gozdov vsiljujejo se ljudje, ki nimajo do njih nobene pravice, razven tega pa si vsak vpravičencev prisvoji, kolikor se da. S tem pa se je pridelek tacihi zemljišč ponekod do mala uničil, drugodi zelo skrčil; razen tega pa se radi njega množe pravde leto za letom.

Ureditev dotičnih posestnih in užitnih pravic postala je torej povsodi potrebna po novem zakonu toliko bolj, ker občinski red ne zadostuje več v to svrhu.

Vprašanje pa nastane, zadostuje li uredba sama, ali treba tudi razdelbe zemljišča. Pri pašnikih, kojih produkt je samo pašna trava, bi sploh taka uredba zadostovala, ker je nadzorstvo lažje; treba je n. pr. samo paziti na število pasočih se krav; težja pa je uredba i nje izvršba pri gozdu. Tu je v racijonalno oskrbo i nadzor treba izobraženega gozdarja s pazniki, katerih stroške pa morejo utrpeti le obširni kompleksi, katerih je pri nas sploh jako malo, na dolenjem Kranjskem skoro nič. Uredba dotičnih pravic pri gozdih bi bila morda lažja takrat, ko so se ti kompleksi za odkup pašnih i družih pravic izročili sedanjim so

lastnikom, a odločilni krogi se tedaj niso brigali za to, sedaj pa je ta uredba skoro povsodi nemožna. Velik del skupnih gozdnih zemljišč se je namreč že razdelil, ta razdelba se med solastniki ne smatra samo za veljavno, temveč ona je večjidel v katastru že izvršena in se je delno večkrat izvršila tudi v zemljiški knjigi. To se je zgodilo na razne načine, največkrat pa pri sestavi nove zemljiške knjige. Dobljeni deleži so v mnogih slučajih po pravnih poslih dejanski prešli v drugo i tretjo roko; vsled tega pa je umesten nasvet, naj se prošnji vpravičencev za razdelbo skupnega gozda, izvzemši morda gozde po več sto hektarov, ustreže na vsak način. Pri taki razdelbi se prejšnje merske napake lahko popravijo ter občne naprave, pota i t. d. vpeljejo. Ako se razdelbeni prošnji ne ustreže, godi se velika krivica nevednim novim vpravičencem, ki imajo zase občno mnenje, da je smel njih prodajalec z dotičnim oddeljenim kosom storiti, kar je hotel. Če se pa v taci slučajih hoče vsiliti uredba pravno še solastnega zemljišča, tedaj je gotovo njegovo uničenje po solastnikih samih, — vsakdo bode kos gozda, ki ga je imel v posesti in ki ga je doslej gojil, poprej posekal, predno ga odda zopet v skupnost. Skušnja tudi uči, da so razdeljeni gozdi sploh lepši, kakor skupni; razlogi temu povedani so že preje.

Gledé razdelbe pašnikov so mnenja različna, nekateri zagovarjajo individuvelno last, ker bi se zemlja intenzivneje obdelovala, tako donášala tudi več krme in bi vsled tega ne trebalo paše, drugi pa so za obstanek skupne paše iz gospodarskih in živinarskih ozirov. Tu ni mesta, da bi se razmotrivali oboji razlogi, toda gotovo je, da vseh pašnikov ne velja med vpravičence razdeliti že zaradi posebnosti dotičnega sveta ne, ki sploh ni za drugo kulturo; gotovo pa je tudi, da je silna potreba, da se boljše vrste pašniki razdele i dovedejo kmetskemu obdelovanju. To velja brez prigovora za one kraje, kjer doslej obdelovana zemlja prebivalcem ne daje več najpotrebnejših živil. Tako je na mnogih krajih Dolenjske, kjer se je prebivalstvo pač pomnožilo, kjer pa so pošla sredstva prehranjevanja. Na zemlji, iz katere je prej trtje doneslo preživilo za mnogobrojno rodbino, ne izraste druzega sadeža ni za dve osobi, druge zasebne zemlje pa skoro ni; zaslužek s krošnjarstvom in v Ameriki je skoro čisto pojenjal; sila je torej, da se nekaj skupne zemlje razdeli in dovede obde-

lovanju, toliko bolj, ker je na mnogih mestih ne samo izpočita, nego sploh prav dobra. Slično je to v družih krajih.

Uredba po ces. patentu z l. 1853 ni več zadostovala; razdelba po obč. drž. zakoniku skupno z drugimi zakoni (posebno z gozdnim zakonom), ki je sicer še možna, je pretežavna in predraga.

Deželni zastopniki koroške i kranjske kronovine so uvideli, da je iz navedenih vzrokov treba poslužiti se državnega razdelilnega in uredbenega zakona, da se vpravičencem razdelba oziroma uredba olajša, ter tako je nastal koroški deželni zakon z dne 5. julija 1885, št. 23. dež. zak., na Kranjskem pa se je 22. januarja 1887. l. v 15. seji deželnega zbora sprejel dotični vladni načrt, ki je dobil najvišje potrjenje kot zakon z dne 26. oktobra 1887, št. 2. dež. zak. z l. 1888.

S tem zakonom (r. in u. dež. zak.) se hočemo pečati v naslednjem izključno in v kolikor se ne bode drugače omenjalo.

Potrebni dostavki k temu zakonu so izvršilni ukaz z dne 30. julija 1888, št. 17. dež. zak. (r. in u. ukaz) dalje razglasilo c. kr. dež. predsednika na Kranjskem z dne 17. avgusta 1888, št. 18. dež. zak., po katerem stopita prej imenovani zakon in ukaz v veljavnost z dnem 1. septembra 1888. l., ter končno zakon z dne 3. septembra 1894, št. 27. dež. zak. (agr. novela), s katerim se preminjajo nekatere do tedaj veljavne zakonske točke.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

- a) Določilo §-a 259. obč. drž. zak. je uporabljati le za sodno varuštvo (tutela dativa).

V poslednji svoji volji odredil je rajni K. pl. T. mej drugim tudi to-le: »Vse drugo svoje imetje zapuščam svojim štirim otrokom; ali uboga moja hči Blažena, ako povsem ne ozdravi, ne bode mogla nikdar svobodno razpolagati z njej ostavljenim delom moje zapuščine, ker se mi dozdeva, da je njena bolezen neozdravljiva. Ostane torej vse žive svoje dni pod varuštvom in bode uživala le

dohodke od svoje glavnice, katera pripade po njeni smrti na vse moje druge tri otroke,« ter je ob enem imenoval varuhi nedol. svojih otrok dobre svoje tri pobratime: T. Sch., K. B. in dra. A. pl. T.

Kar je slutil oporočnik za živa, uresničilo se je po njegovi smrti. Njegova hči Bl. ni ozdravela in, ko je imela doseči fizično polnoletnost, je deželno sodišče tržaško podaljšalo nad njo varuštvo z odlokom z dne 15. novembra 1893, št. 8252.

Starejši njen brat dr. K. pl. T. prosil je, ko je dosegel fizično polnoletnost, dne 31. marca 1894. l. pod št. 2160, da bi ga imenovalo sodišče četrtim varuhom imenovane njegove sestre in tej prošnji bil se je pridružil tudi njegov brat G. pl. T., ki se je bil med tem dal proglasiti polnoletnim. Deželno sodišče v Trstu te prošnje ni hotelo odbiti a limine, nego je pred vsem zaslišalo vse vdeležence in odbilo potem prošnjo z odlokom z dne 29. avgusta 1894. št. 5864 iz teh le

r a z l o g o v :

V svoji oporoki z dne 16. in z dne 18. maja 1888. leta, odnosno v svojem zapisu z dne 11. februarja 1889. leta imenoval je pokojni K. pl. T. varuhi nedol. svojih otrok T. Sch., K. B. in dra. A. pl. T. in z ozirom na to baviti se je z varuštvom, imenovanim v oporoki. Kakor se razvidi iz omenjene poslednje volje, vedel je oporočnik prav dobro, da bode treba podaljšati varuštvo nad nedol. njegovo hčerko B. tudi po fizični njeni polnoletnosti zaradi bolezni, ki je njemu bila povsem znana. Venderle ni nikakor odredil, da bi nastopila kaka promena v varuštvu, katero je imenoval, kedar bi njegova dva sina, takrat še nedoletna, dosegla polnoletnost. Vsled tega mora se smatrati gotovim, da je bila njegova poslednja volja ta, da ostani varuštvo vsekakor v rokah oseb, ki so uživale njegovo zaupanje in katere je on v to poklical. Po določilu §-a 259. obč. drž. zak. ima sicer brat, kateri je bil še nedoleten, ko se je imenovalo varuštvo, kedar je dosegel polnoletnost, pravico zahtevati, da se mu izroči varuštvo nedol. njegovih bratov in sester, a zakonito le-to določilo velja samo za podeljeno varuštvo (tutela dativa) in nikakor ne ureja oporočnega varuštva. Temeljno je načelo dedinskega naslednjega našega prava, da se poslednja volja oporočnika na vse strani izvrši, ako je le v mejah, določenih po

zakonu (§-i 558., 655. in 706. obč. drž. zak.). Vrh tega vsega imata prosilec in njegov brat G., kakor namestna dediča svoje sestre Bl. pl. T. vedno pravico vpogledovati ne samo v imovinsko njeno sklado, nahajajočo se v sodni hrambi pri tem sodnem depozitnem uradu, temveč tudi v račune, ki se polagajo o njej leto za letom.

Zoper ta odlok rekuroval je dr. K. pl. T., a višje deželno sodišče v Trstu odbilo je rekurz z odločbo z dne 9. oktobra 1894, potrdivši odlok prvih sodnikov iz teh le

razlogov:

Sklicujé se na temeljite in stvari primerne razloge prvih sodnikov, pridene se jim, da se s podaljšanjem varuštva, bodisi iz katerih koli razlogov, navedenih v §-u 251. obč. drž. zak., nikakor ne premeni že postavljeno varuštvo, nego da traje ono i nadalje v izvrševanji ž njim združenih nalogov. Določila §-a 259. obč. drž. zak. ni možno uporabljati v le-tem slučaju, kajti tu ne gre za varuštvo, imenovano po sodišču, nego tu gre o varuštvu, imenovanem po rajnkem roditelji varovanke, katero treba spoštovati, ker ni pri nobenem vseh treh njenih varuhov nastala prav nobena v §-ih 191. do 194. obč. drž. zak. omenjenih zaprek. Ko je oporočnik v svojem kodicilu z dne 11. februarija 1889. l. imenoval B. K. tretjim varuhom nedol. svojim otrokom, je že vedel, da bi kateri njegovih dveh sinov ob njegovi smrti že mogel doseči svojo polnoletnost in ker ni za ta slučaj storil nikakoršne premembe v postavljenem varuštvu mora se smatrati gotovim: da je hotel, naj bode izročeno varuštvo imenovanim trem varuhom in naj je izključena vsaka druga osoba. Imenovanje prosilca drja. K. pl. T. četrnim varuhom nedol. njegove sestre Bl. pl. T. bi bilo vrhu tega bolj na škodo nego na korist te nedoletnice, kajti ne bi mogel, ker prebiva na Dunaji, kakor treba, opravljati raznih poslovanj, zjedinjenih z upravljevanjem njene imovine, in ker bi večja izguba časa, ki bi neobhodno nastala, pri razpravljanji, določevanji in sklepanji vseh varuhov gledé raznih administracijskih stvari, administracijo v rednem svojem poslovanji vsekakor oteževala. Konečno imata oba brata dr. K. in G. pl. T. povsem pravico, prepričati se vsak čas o stanji upravljanja imovine njihove sestre Bl. pl. T., nadzorovati to upravljanje po do-sedanjih varuhih, svetovati jim vse, kar bi moglo pospešiti blagor imenovane nedoletnice ter obračati se vseh slučajih do pupilarnega

sodišča, ki gotovo vse odredi, kar smatra koristnim in potrebnim za imenovano nedoletnico in za njeno imetje.

Tudi s to odločbo ni se zadovoljil dr. K. pl. T. in je napravil še izvanredni dvorni rekurz. Najvišje sodišče je pa s svojo odločbo z dne 28. decembra 1894, št. 15349 odbilo izvenredni rekurz in potrdilo odločbi prve in druge stopinje iz nastopnih

razlogov:

V obeh odločbah nižjih sodnih instanc in v razlogih, ki ju spremljajo, ni možno najti ni najmanjše opore za vpravičenje sklicavanja na določbo §-a 16. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. Pretresovaje vse spise, prepričalo se je najvišje sodišče, da sta izpodbijani odločbi nižjih instanc povsem zakoniti in da je izvanredni dvorni rekurz povsem neutemeljen. T.

b) Nadzastavna pravica dota in zaženilo in stroški rekurzov v postopanju za razdelitev izkupila.

Na zemljišči X. vknjižena je bila na 9. stavku A-jeva tirjatev na ostanku kupnine 332 gld., na 10. stavku pa zastavna pravica v varnost tirjatve Marije H. na doti 500 gld. in na zaženilu 500 gld. Na 11. stavku vknjižena je bila B-jeva tirjatev 1088 gld. 47 kr. s pr.

V pravni zadevi B-ja proti Matevžu H., lastniku zemljišča X, se je le-to prodalo izvršilnim potom. Ta prodaja obavila se je ter zaznamovala v zemljiški knjigi dne 6. decembra 1893 pod št. 8177.

Vsled vloge de pr. 15. decembra 1893, št. 8273 vknjižila se je na A-jevi tirjatvi 332 gld. s pr. izvršilna nadzastavna pravica za tirjatev B-jevo 1088 gld. 47 kr.

Rešujé dotični zglasilni in likvidacijski zapisnik izdalo je o kr. sodišče v Loži odlok o razdelitvi izkupila z dne 2. marca 1894, št. 1177 ter gledé preje navedenih tirjatev spoznalo tako-le:

Ostane kupnine v znesku 332 gld. je glasom pobotnice z dne 24. maja 1892. l. plačan ter se preide dotična zastavna pravica. Ravno tako se ni ozirati na izvršilno nadzastavno pravico, vknjiženo na imenovani zastavni pravici na 14. mestu temeljem razsodbe — — — — za tirjatev B-ja v znesku 1088 gld. 47 kr. s pr., ker se je nadzastavna pravica vknjižila vsled vloge z dne 15. de-

cembra 1893, št. 8273, izvršilna prodaja pa obavila in zaznamovala dne 6. decembra 1893, pod št. 8177. Ta nadzastavna pravica se sme torej izbrisati.

Na 10. stavku vknjižena je temeljem ženitne pogodbe — — — zastavna pravica v varnost tirjatve Marije H.

a) na doti v znesku 500 gld.

b) na zaženilu v znesku 500 gld.

Ta dva zneska se položita z ozirom na §-a 1229. in 1230. obč. drž. zak. v sodni depozit.

Ostanek izkupila v znesku 82 gld. odkazal se je B-ju na račun njegove tirjatve vknjižene na 11. stopnji, ter se je končno izreklo:

Ako bi se zaženilo izvršenčeve žene, omenjeno pod št. 10., vsled njene smrti, nastopivše pred izvršenčevo smrtjo, oprostilo, tedaj naj prosijo vdeleženci dopolnilne razdelitve dotične svote. Dotičniki pa imajo že sedaj pravico predlagati, da se naložita plodonosno pod št. 10 navedeni glavnici v znesku 1000 gld., katerih obresti se pred vsem odkazujejo na odplačilo zneskov, s katerimi je B propal.

Proti temu odloku vložila sta rekurza B in izvršenčeva žena Marija H.

Z odlokom z dne 4. maja 1894, št. 465 je višje deželno sodišče Graško zavrglo rekurz Marije H., ugodilo pa rekurzu B-jevemu ter odlok prvega sodišča izpremenilo v dotičnem odstavku tako-le:

a) V vrsti A-jeve tirjatve, vknjižene na 10. stopnji v znesku 332 gld., odkaže se na račun tirjatve B-jeve v znesku 1088 gld. 47 kr. s pr. = 1301 gld. 52¹/₂ kr., znesek 332 gld., kateri se položi v sodno hrambo;

b) ostanek izkupila v znesku 750 gld. 06 kr. se odkaže na tirjatev Marije H. na doti in zaženilu po 500 gld., skupaj 1000 gld. ter se položi tudi v sodno hrambo;

c) Marija H. propade z ostalo svoto svoje dote in zaženila po 124 gld. 97 kr., skupaj 249 gld. 94 kr.¹⁾ ter B s svojo na 11. stavku vknjiženo tirjativjo s pr., ter se morejo te zastavne pravice izbrisati;

d) v slučaju, da se znesek 332 gld., omenjen pod a), oprosti, odkaže se znesek 249 gld. 94 kr. Mariji H. na račun njenih

¹⁾ Prvi odlok ne govori ničesar o tej svoti.

tirjatev na doti in zaženilu ter ostane v sodni hrambi. Ostanek 82 gld. 06 kr. odkáže se pa B-ju na njegovo tirjatev, vknjiženo na 11. stopnji;

- e) obresti zneska sub b) 750 gld. 06 kr. pripadajo glavnici toliko časa, da doseže glavnica visokost 1000 gld. ter gredó šele potem B-ju na račun njegove tirjatve.

Razlogi:

Na 9. stavku vknjižena je A-jeva tirjatev 332 gld. iz kupne pogodbe z dne 30. julija 1891. l. B pridobil si je nadzastavno pravico za svojo tirjatev 1088 gld. na tej tirjatvi. Brez pomena pa je, da je rekurent dobil to nadzastavno pravico šele potem, ko se je prodalo zemljišče na javni dražbi, kajti predmet dražbe ni bila hipotekna tirjatev, temveč edino le zemljišče (§ 72. o. z. z.). Ker se pa s tem odlokom ne more končno razsoditi, če je pritožnik ravnal v le-tem slučaju bona fide v javno knjigo (§ 469. obč. drž. zak.) ter s tem pridobil dejanski nadzastavno pravico na že preminuli tirjatvi, oziroma na zastavni pravici, vknjiženi za njo — torej se je odločilo, da se položi ta znesek v sodno hrambo, B naj pa pravnim potom dožene svoje pravice do tega zneska. Pritožba Marije H. pa ni utemeljena, kajti prvosodna odločba temelji vsled še obstoječega zakona v §-ih 1229. in 1230. obč. drž. zak. Po zemljiškoknjižnem izpisku niso vknjižene obresti ne za tirjatev na doti, ne za ono na zaženilu. Torej je bilo odkazati obresti, ki teko od zneska, ki se je položil v sodno hrambo poznejšim upnikom, — oziroma za dopolnitev teh tirjatev pritožiteljice same. Znesek 750 gld. 06 kr. stopil je namreč na mesto neobrestovalne tirjatve na doti in zaženilu, ter se morajo obresti odkazati po prednosti najprvo v dopolnitev teh tirjatev, potem šele B-ju na račun druge njegove tirjatve. O stroških rekurzov se ni izreklo ničesar, ker tu ni uporabljati določbe zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Vsled revizijskega rekurza obeh strank odločilo je najvišje sodišče glasom odločbe, ki se je vročila vsled višjesodnega dekreta z dne 25. julija 1894, št. 7420, tako-le:

Izvanrednemu rekurzu Marije H. se ne ugoti, gledé njenega rednega rekurza in rednega rekurza B-ja pa se višjesodna odločba potrdi, ter pristavi le-to, da se mora, če se oprosti pod a) omenjeni znesek 332 gld., odkazati obresti od tirjatev Marije H. v

znesku 1000 gld. na račun tirjatve B-ja, v kolikor se ni že pokrila, — to pa u v a ž u j é, da ni v ukazu, naj se položi Mariji H., kot soprogi izvršenčevi, pripadajoči znesek 1000 gld. v sodno hrambo, njej nasproti nobene nepravilnosti ali protizakonnosti, ker se izplača po §-u 1229. obč. drž. zak. dota šele po smrti zakonskega druga soprogi, — če pa žena umre pred njim, njenim dedičem, — zaženilo pa po §-u 1230. obč. drž. zak. soprogi le za slučaj, da preživi moža, da torej obe tirjatvi nista plačni, ter ker nista obrestovalni, je smatrati obresti, katere mora plačati zdražitelj in ki prirastejo v sodni hrambi kot prirastek zakladu, koji je razdeliti med tirjatve, ki so najbližje, a ki so propale, da se mora pa to zgoditi tudi gledé zneska dote, oziroma zaženila, ki ni pokrit iz izkupila, to je gledé zneska 249 gld. 24 kr.; u v a ž u j é, da je izrek višjega sodišča utemeljen tudi, kar se tiče nadzastavne pravice B-jeve, ter je z ozirom na navedbe revizijskih rekurzov le pripomniti, da se je vknjižila ta nadzastavna pravica le na zastavno pravico, ne pa na zemljišče, da torej tu ne nasprotuje ničesar § 72. o. z. z., vprašanje pa, v koliko obstoji še zastavna pravica gledé že plačane tirjatve, ne more se rešiti v likvidacijskem postopanju, vsled česar se je moralo sicer spoznati na depozitovanje pripoznanega zneska, ne pa izreči, kedo in v katerem času mora nastopiti kot tožnik pravdo pot; u v a ž u j é, da se ne more po pravici izpodbijati izrek, da se računijo obresti najprvo v dopolnitev tirjatev Marije H. na doti in zaženilu, ker so te obresti prirastek razdelilnemu zakladu, katere je dodeliti tudi po prednosti, katero ima Marija H. pred B-jem; ter k o n e č n o u v a ž u j é, da tu ni pravde ter tudi ne izvršilnega postopanja, vsled česar se ne more uporabljati zakon z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. in se torej ni moglo pripoznati rekurznih stroškov.

Dr. S.

c) Ako kupec zahteva, da se kupčija razdere, ker je imela prodana žival kako v §-u 925. obč. drž. zak. navedeno napako, mora prodajalec dokazati, da je kupec že pri kupčiji vedel za zakonito napako prodane živali, ne pa kupec, da je prodajalec to napako pri kupčiji zamolčal.

Andrej Z. zahteval je v tožbi vloženi pri m. d. okrajnem sodišči v C. dne 17. marca 1890, št. 4661 proti M. St.:

Toženec M. St. pripoznati mora, da je neveljavna kupna pogodba, vsled katere je Andrej Z. po posredovanju Jožefa Č. kupil od njega šarca za 120 gld. in 5 gld. napitnine za kočijaža, toženec vrniti mora kupnino 120 gld. s 5% obrestmi od dneva tožbe in konja vzeti nazaj.

Z razsodbo z dne 14. maja 1890, št. 7173 je m. d. okrajno sodišče v C. spoznalo, da se ugotovi tožbeni zahtevi, ako toženec ne stori: 1. glavne prisege, da ni res, kolikor ve in se spominja, da bi bil rekel Jožef Č., ko je dne 6. marca 1890. l. pričakal toženca na kolodvoru v C, pri pogajanji gledé prepirnega konja: Andrej Z. si je konja že ogledal, on (Jožef Č.) kupi konja za Andreja Z., dalje, da bi bil Jožef Č., dogovorivši se s tožencem gledé cene rekel, da pojde k Andreju Z. in da prinese aro, ako je ta s kupom zadovoljen, in konečno, da bi bil Jožef Č. po dognani pogodbi toženca prosil, naj mu da nekaj mešetarine, ali pa vsaj za smodke in da bi bil toženec to obljubil za slučaj, ako Jožef Č. proda tudi še njegov voz. 2. glavne prisege, da ni res, kolikor ve in se spominja, da bi Jožef Č. gledé napake ničesar ne bil omenil kakor le, da si je Andrej Z. konja ogledal, da ve, kaj je konju, ker je kočijaž jima to natanko povedal, da ima konj kašelj in da on (Č.) vender konja kupi; ali pa, ako ne bi toženec storil prisege pod 1., ampak le prisego pod 2., ter bi v tem slučaju 3. tožnikov namestovalec Jožef Č. storil glavno prisego, da ni res, kolikor ve in se spominja, da bi bil toženec na vprašanje, ali hoče prodati prepirnega konja, odgovoril, da konja proda za vsako ceno, ker je nadušljiv in za hitro vožnjo nesposoben, akoprav je isti njega veljal 700 gld., da bi bil toženec dalje na opazko Jožefa Č., da si je konja itak ogledal, in da za njega lahko da 120 gld., njega (Č.) še drugokrat opozoril na to, da je konj bolan in da ga na nobeden način ne vzame nazaj, ter da bi bil Jožef Č. na to odgovoril, da mu je to znano in da je že vse v redu.

Ako stori toženec prisego pod 1., odpadejo vse druge prisege; ako ne stori niti prisege pod 1. niti prisege pod 2., odpade prisega pod 3.

Razlogi:

Tožnik trdi, da je konj, katerega je Jožef Č. dne 6. marca 1890. l. za njega kupil od toženca za 120 gld. in 5 gld. napitnine za kočijaža, nadušljiv. Ker se ta napaka, katero je toženec bajé

zamolčal, ne da odstraniti, in ovira redno rabo konja, zahteva tožnik z ozirom na določbe §-ov 922. in 932. obč. drž. zak. iz naslova jamčevanja, da se pogodba razveljavi in da toženec vrne kupnino. To svojo zahtevo izvaja tožnik v repliki tudi iz naslova prikrajšanja nad polovico prave vrednosti, ter se sklicuje na mnenje, katero so izvedenci izrekli pri dokazovanji v večni spomin, vsled katerega je konj vreden samo 40 gld. Omeniti treba, da toženec v dupliki izrecno priznava, da nasprotnik pravilno razlaga dokaz v večni spomin. Toženec tudi cenitve ne more več izpodbijati, ker ni precenitve. Da se tožnik v repliki sklicuje tudi na drug naslov, katerega še v tožbi ni navedel, ni izpremembra tožbe, ker se ni izpremenila ob enem tudi tožbena zahteva. V bistvu toženec 1. poudarja, da tožnik ni vpravičen k tožbi (ugovarja torej nedostatek aktivne tožbene legitimacije), 2. zanika, da bi bil zamolčal grajano napako, 3. trdi, da je že ugasnila pravica do odškodnine zavoljo prikrajšbe nad polovico. — Toženec zanika, da bi bil Jožef Č. pri pogodbi kar koli omenil, iz česar bi se dalo sklepati, da je pogodbo sklenil za tožnika. Brez dvoma mogel je tožnik iz prepirne konjske kupčije le tedaj dobiti pravice neposredno proti tožencu, ako je pooblaščenec opravilo sklenil v imenu tožnikovem in na tak način, da je toženec to mogel spoznati. Tožnik je to trdil in ako se dokazuje dejanja obsežena v prvi prisegi, ni dvoma, da je moral toženec vedeti za osebo kupca. Ako se ta prisega ne stori, je pa dokazano, da drugi pogodnik ni bil Jožef Č., marveč tožnik sam. V drugem slučaju — ako toženec prisego stori — tožnik nikakor ni vpravičen k tožbi in se mora njegova tožbena zahteva zavrnila v popolnem obsegu. Tožnik mora dalje dokazati, ker toženec zanika, da je toženec zamolčal napako, namreč nadušljivost konja. A tudi toženec ponuja dokaz za to, da je Josipu Č. povedal, da je konj nadušljiv. Vprašanje je torej, koga zadene dolžnost dokaza. Ako se uvaža, da se v tem obziru tožbena zahteva opira na tožbene trditve, ki so obsežene v drugi prisegi, in da toženčeve trditve ne morejo biti resnične, ako so resnične tožnikove trditve, da so torej toženčeve trditve v prvi vrsti samo znikanje tožnikovih trditvev, ne pravi ugovori, vpravičen je sklep, da mora tožnik dokazati svoje trditve. Vsled tega naložila se je tožencu druga prisega. Ako te prisega ne stori — kakor tudi ne prisega pod 1., — mora se ugoditi tožbeni zahtevi. Ako toženec navedene tožnikove

trditve pod prisego zanika, tožnik iz naslova jamčevanja po §-u 923. obč. drž. zak. ne more ničesar zahtevati, pač pa še lahko uveljavi svojo zahtevo zavoljo prikrajšbe nad polovico. To se mu posreči, ako stori tretjo prisego, in na ta način ovrže toženčev ugovor stvari, da sta se stranki odrekli pravici, izpodbijati pogodbo zavoljo prikrajšbe nad polovico prave vrednosti. Ker namreč tožnik zahteva, da se kupna pogodba razdere zavoljo prikrajšbe nad polovico, ugovarja toženec, da tožnik nima pravice to zahtevati, ker je proti Jožefu Č. bajé izrecno omenil, da je konj njega (toženca) veljal 700 gld., da ga pa odda za vsako ceno, ker je konj nadušljiv in za hitro vožnjo nerabljiv, da ga na nobeden način ne vzame nazaj, ter da je Jožef Č. na to odgovoril, da mu je vse to znano in da je že vse v redu. Z ozirom na poprejšnja pojasnila gledé konja in njegove vrednosti, trditi se mora, da bi se bil tožnik s tako izjavo odrekel pravici, izpodbijati pogodbo zavoljo prikrajšbe nad polovico prave vrednosti, ali pa da je vsaj izjavil, da hoče konja kupiti tudi za neprimerno ceno, akoprav mu je bila prava vrednost znana. V tem, kakor v onem slučaju v zmislu §-a 935. obč. drž. zak. ni dopusten pravni pomoček §-a 934. obč. drž. zak. Toženec se sicer protivi temu, da bi Jožef Č. storil prisego, češ, da ta ne more biti namestovalec tožnikov. To toženčevo mnenje je pa krivo, kajti namestovanje Jožefa Č. je utemeljeno zaradi tega, ker bi smel tožnik od Jožefa Č. kot svojega pooblaščenca tirjati odškodnino.

Proti tej razsodbi pritožili sta se obe stranki. Z naredbo z dne 9. julija 1890, št. 6555 je višje deželno sodišče v G. toženčevo apelacijo zavrglo ter ugodilo tožnikovi apelaciji in tožbeni zahtevi s pogojem, da Jožef Č. kot namestovalec tožnika priseže, da ni res, kolikor ve in se spominja, da bi bil toženec rekel Jožefu Č., ko sta se pogajala zavoljo prepirnega konja, da bi rad prodal konja, ker je nadušljiv.

Ako pa tožnikov namestovalec te prisege ne stori, zavrne se tožbena zahteva.

Razlogi:

Tožnik trdi, da je bil konj, katerega je Jožef Č. dne 6. marca 1890. l. za njega kupil od toženca, nadušljiv. Ker se ta od toženca zamolčana napaka ne da odstraniti, in ker ovira redno rabo konja, zahteva tožnik, da se kupna pogodba razveljavi in da mu toženec

vrne kupnino. Da ima konj res grajano napako, ne dokaže samo mnenje izvedencev, marveč to priznava tudi toženec sam. Toženec ugovarja pred vsem, da tožnik ni vpravičen k tožbi in se protivi temu, da bi Jožef Č. za tožnika storil kako prisego. Ta ugovor ni utemeljen. Jožef Č. je že v tožbi pristopil kot namestovalec in toženec je gotovo Andreja Z. smatral za kupca. To sledi iz tega, da je toženec po svojem kočijažu konja izročil Andreju Z. in od tega sprejel ostalo kupnino 100 gld. To je tem jasneje, ker je toženec ta znesek 100 gld. sprejel s pismom, v katerem je tožnik zahteval naravnost jamčevanje. Dotična glavna prisega torej ni potrebna. Toženec ugovarja dalje, da se je tožnik odrekel pravici razdreti pogodbo in trdi, da je izrecno imenoval napako (naduho), predno se je sklenila kupna pogodba. Ta okolnost je odločilna, a tiste nima dokazati tožnik, ampak toženec, ker ta trditev ni golo zanikanje, marveč pravi ugovor. Pripustiti se mora torej prisega, katero je toženec ponujal, tožnik pa sprejel. Toženec je sicer navedel tudi dve priči. A ena teh prič je po §-u 142. lit. c) o. s. r. sumljiva, druga pa bi naj potrdila stvari, ki niso odločilne. Teh prič torej ni moči in ni treba dopustiti, ker bi se itak ne mogla dognati prva polovica dokaza.

Vsled revizije, katero je toženec vložil proti tej razsodbi, po-trdilo je najvišje sodišče z razsodbo z dne 23. oktobra 1890, št. 10084 razsodbo druge instance iz istih razlogov.

Dr. Hrašovec.

d) Absolutno nepristojnost malotnega sodišča izreči je z odlokom, s katerim se ustavi postopanje, ne pa z razsodbo. —

Stroški zastopanja po odvetnikih v malotnem postopanju.

Pri okrajnem sodišči v K. G. določil se je o tožbi občine A proti B-ju radi 4 gld. 50 kr. s pr. narok za malotno razpravo. Za toženca prišel je odvetnik iz drugega kraja. Glasom razsodbe z dne 30. oktobra 1894. št. 2419 odbil se je tožbeni zahtevek ter se je občina A obsodila, da mora plačati tožencu 27 gld. 21 kr. tožbenih in pravnih stroškov.

Razlogi.

Obe stranki pripoznata, da je sklenil odbor občine A v seji dne 21. septembra 1893. l., da se popravi pot proti R ter da mora

vsak kmet opraviti 3 dnine, vsak kajžar 1 dnino itd. itd. ali pa plačati znesek, da najame občina delavce. Občina A trdi, da je toženec kot posestnik več kmetij zavezan bil priskrbeti $5\frac{1}{2}$ dnine, da je pa dovršil samo 1 dnino, vsled česar je morala za ostanek $4\frac{1}{2}$ dnine občina sama skrbeti. Vsaka dnina ceni se na 50 kr. Torej je toženec dolžan 4 gld. 50 kr. — Pri današnji obravnavi ugovarja toženec absolutno nepristojnost sodišč — to pa po vsi pravici. Toženec poudarja namreč, da se imenuje tako zvana pot »proti R« prav za prav »pot proti Vratom«. To je pri sodišči tudi notorično. Ta pot pa je, kakor se razvidi tudi iz zemljiške knjige, občinska pot in zaznamovana izrecno kot parcela št. 2030 k. o. A ter kot javno blago. Vpravičeni posestniki iz A pa dokazom zemljiške knjige sploh nimajo nobene poti v solastnini. Pa tudi iz okolnosti, da toži občina A ne pa gospodarji, sledi, da gre v tej pravdi v istini le za občinsko (javno) pot, ne pa za kako zasebno, ki bi bila solastnina vaščanov-gospodarjev. Po §-u 25., št. 3., dalje po §ih 28. in 29. cestnega zakona za Kranjsko z dne 28. julija 1889, št. 17. dež. zak. je iztirjati stroške za cestne naprave po političnih oblastvih, ne pa po sodiščih. To sledi tudi iz §-ov 28., 73., 80. in 84. občinskega zakona za Kranjsko. Torej je bilo tožbo zavrniti radi absolutne nepristojnosti sodišč. Vrh tega se pa dotični občinski sklep ni razglasil javno, kakor to zahteva § 83. obč. zak., kar je tožnica pripoznala molče tekom denašnje obravnave. Izrek gledé stroškov opira se na § 74. mal. post. Tožničin zastopnik je sicer ugovarjal, da se toženčevemu zastopniku ne more pripoznati povračila stroškov, ker ni treba se dajati zastopati radi tako malenkostnega zneska po odvetniku ter povzročiti nasprotniku tako ogromnih stroškov, dalje da je prišel toženčev zastopnik tudi posredovat v drugi — sumarni — pravdi. A dokazano je, da toženčev zastopnik ni prišel posredovat k sumarni, temveč le k tej malotni pravdi. Naznanil je namreč nasprotnemu zastopniku dan poprej, da se podvrže v drugi (sumarni) zadevi, ter da ga ne bo k dotičnemu naroku. To je substitut tožničinega zastopnika tudi izrecno pripoznal. V istini se je dal danes v sumarni zadevi toženčev zastopnik kontumacirati, torej ga ni bilo k tej (sumarni) obravnavi. A tudi k malotni razpravi ni nameraval priti, če ne bi bilo k njej tožničinega zastopnika. Toženec, ki ni prišel danes k obravnavi, je gotovo imel pravico se dati zastopati po

odvetniku, ravno tako, kakor je to storila tožnica; to pa tem bolj, ker je šlo v tej zadevi za prejudicijalno vprašanje tudi za prihodnja leta ter ker v K. G. ni odvetnika.

Višje deželno sodišče ugodilo je ničnostni pritožbi tožnice z odločbo z dne 22. novembra 1894, št. 11467, izreklo, da se ustavi bagatelno postopanje v tej zadevi, da mora sicer občina A povrniti tožencu na 6 gld. odmerjene pravdne stroške, da pa sama trpi stroške ničnostne pritožbe.

Razlogi.

Sodnik ustaviti mora v smislu §-a 30. zakona z dne 27. aprila 1873, št. 66. drž. zak. postopanje z odlokom, če izhaja iz razprave nedopustnost bagatelnega postopanja ali pa nepristojnost sodišča (§ 48. j. n.). Prvi sodnik je v predležem slučaju sam izrekel, da ni pristojen, ker se opira tožba na dolžnost toženca, kateri je temelj javno pravo. On torej ni bil vpravičen, izreči razsodbo o tej sporni zadevi. Razsodba je torej nična po § u 78., št. 2. l. c. Tožnica občina A je pa pač zavezana plačati tožencu stroške, katere mu je povzročila s tem, da se je obrnila do nepristojnega oblastva; omejiti se pa mora povračilo stroškov na to, kolikor jih je trebalo za bran pravic. Mej te se pa pač, oziraje se na pravdni predmet ter na malotno postopanje, ne more šteti stroškov zastopanja toženca po odvetniku iz L. V tem oziru se tudi ne sme upoštevati dogovorov in pogajanj mej zastopnikoma. Torej je bilo tudi v tem oziru predrugačiti izrek prvega sodnika.

Dr. S.

Iz upravne prakse.

a) Koncesije, podeljene na podlagi člena V. lit. f) cesarskega patenta z dne 20. decembra 1859, št. 227. drž. zak. in razpisa državnega ministerstva z dne 28. februarja 1863, št. 2306, za posredovanje zasebnih poslov izvrševati se morajo osebno.

C. kr. deželna vlada v L. podelila je bila A-ju koncesijo za potovalno pisarnico, torej za posredovanje zasebnih poslov, in sicer temeljem člena V. lit. f) cesarskega patenta z dne 20. decembra 1859, št. 227. drž. zak. in razpisa bivšega državnega ministerstva

z dne 28. februarija 1863, št. 2306. Kmalo potem vložil je A pri c. kr. deželni vladi v L. prošnjo za odobrenje B-ja kot namestnika in opravitelja pri izvrševanju potovalne pisarnice. Svojo prošnjo utemeljil je s tem, da je sam kot opravitelj nekega obrtnega podjetja po več dnij skupaj odsoten in mu torej ni mogoče, osebno baviti se s potovalno pisarnico.

Dasi so bili po A-ju navedeni vzroki resnični in dasi je bil izbrani namestnik popolnoma zanesljiv in izveden, je deželna vlada v L. z odločbo z dne 14. avgusta 1894, št. 10257 A-jevo prošnjo venderle odklonila, ker se take koncesije, kakoršna je prosilčeva, podeljujejo le z ozirom na osebna svojstva dotičnega prosilca in se smejo torej izvrševati edino le z njegovo odgovornostjo.

Rekurz, kateri je vložil A proti navedeni odločbi, je c. kr. ministerstvo za notranje stvari z odločbo z dne 9. januarija 1895, št. 25293 ex 1894 odklonilo brez posebnih razlogov. — k.

b) Politično oblastvo ni poklicano odmerjati ekspenzar, narasel odvetniku vsled zastopanja stranke v političnih zadevah; likvidacijo je dognati tožbenim potom, ker veljajo pri odmerjanji nedogovorjenega zaslužka radi pomanjkanja tarifa zgolj zakonite določbe o pogodbi na mezdo.

Stranka, ki je pooblastila odvetnika, naj vloži zoper kazensko razsodilo okrajnega glavarstva, s katero je bila krivo spoznana prestopka po §-u 12., *lit. a)* cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96. drž. zak., vzklicne pritožbe, ni pripoznala po odvetniku njej predloženega ekspenzara.

Odvetnik prosil je zato okrajno glavarstvo kot oblastvo, pred kojim se je vršilo po stranki naročeno opravilo, naj odmeri odnosni zaslužek.

Glavarstvo je zavrnilo le-to prošnjo z razlogom, češ, da ne najde povoda k odmeri stroškov, ker ne določa o taistih ničesar cesarska naredba, na podlagi koje se je stranka kaznovala.

Rekurz, koji je vložil odvetnik zoper tako zavrnitev svoje prošnje, ostal je brezuspešen.

C. kr. deželna vlada v Ljubljani je z naredbo z dne 3. septembra 1894, št. 11309 pritrdila zavrnitvi prošnje iz nastopnih razlogov:

Politično oblastvo poklicano je k odmeri in prisoji zastopniških stroškov zgolj v gotovih, v posameznih zakonih določenih slučajih; k takim slučajem ni šteti kazenskega postopanja po zmislu ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96. drž. zak. Da bi se pa vtikala politična oblast v zasebnopravno razmerje med stranko in njenim zastopnikom gledé njegovih opravil, ni nobenega naslova.

Istemu nazoru pridružilo se je tudi c. kr. ministerstvo za notranje stvari. Potrdilo je z naredbo z dne 18. decembra 1894, št. 27152 naredbo druge inštanice iz njenih razlogov in pa uvažuje, da je zahtevana ingerenca političnega oblastva posebno z ozirom na § 17., al. 2. odvetniškega reda z dne 6. julija 1868, št. 96. drž. zak. izključena.

— 02 —

VIII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Dne 28. januarja t. l. ob polu osmi uri zvečer imelo je društvo »Pravnik« v prostorih ljubljanske čitalnice svojo VIII. redno glavno skupščino. Došlo je na zborovanje 20 društvenikov. Dnevni red skupščini objavili smo že v zadnji številki. V naslednjem priobčujemo poročilo letošnje glavne skupščine:

I. Društveni načelnik, gosp. dr. A. Ferjančič, konstatuje sklepčnost, otvori zborovanje ter pozdravi vse došle društvenike. V svojem ogovoru nariše v kratkih potezah delovanje društva »Pravnika« in njegovega odbora v zadnjem društvenem letu. Društvo »Pravnik« ostalo je tudi v preteklem letu zvesto svojim smotrom in izvrševalo svojo dolžnost, izdajajoč, kakor prejšnja leta, strokovni list; posebno pomembno bilo je pa minolo leto, ker je izšla nemško-slovenska pravna terminologija, katera se je v društvu pripravljalna toliko let. Tudi gledé zbirke zakonov v priročni obliki storilo se je korak naprej in odbor tudi ni pustil v nemar društvene knjižnice. Posebno veselo znamenje za društvo so pa društveni shodi, kateri so se v zadnjem času bolj oživali, kakor je bilo to doslej v navadi. Obžalovati je samo, da društvo toliko ne napreduje gledé števila društvenikov, posebno, ker se mlajši krogi pravnikov ne oklepajo društva, kakor bi bilo želeti. Treba bode torej v bodoče

mislni na to, kako bi se privabili mlajši pravniki v društvo s tem, da se jim olajša pristop.

Na to sledila so letna poročila odborova:

II. Društveni tajnik, gosp. dr. Makso Pirc, poroča v imenu odborovem:

Slavna skupščina!

Društvo „Pravnik“ završuje danes šesto leto svojega obstanka in naloga mi je, da v kratkih potezih poročam o delovanji in uspehih našega društva in njegovega odbora v preteklem tečaju.

Odbor, kateri se je bil volil za šesto društveno leto na lanski glavni skupščini dne 30. januarja pret. leta, izbral je večinoma prejšnje funkcionarje in sicer izvolil se je v prvi odboruvi seji dne 8. februarja pret. leta načelnikovim namestnikom g. dr. Val. Krisper, blagajnikom g. Iv. Gogola, knjižničarjem g. Fr. Milčinski, tajnikom poročevalec, v odsek za društveni list pa gg. dr. Janko Babnik, Ivan Kavčnik in Fran Milčinski.

Z večinoma vršilo se je društveno delovanje tudi v prošlem tečaju v mejah, v katerih se je gibal že prejšnja leta.

Prvi smoter, kateri ima naše društvo, je izdavanje in vzdrževanje strokovnega lista „Slovenski Pravnik“. V koliko je „Slovenski Pravnik“ dosegel svoje smotre v preteklem tečaju, prepuščam razsodbi slavne skupščine. Mislim pa, da se sme trditi, da je naš društveni list tudi v tem letu nekoliko napredoval. To vidi se v prvi vrsti pri razpravah, katere so se priobčevale v prvem delu „Slov. Pravnika“ in katere tudi gledé kakovosti niso zaostajale za razpravami, kakor je priobčujejo strokovni listi pravne vede drugih in večjih narodov. Znanstvenih razprav priobčil je „Slovenski Pravnik“ v zadnjem tečaju petnajst. Ker zanimajo vse pravniške kroge najbolj načrti novih zakonov in sicer posebno civilnega postopnika, bavile so se, kakor v drugih strokovnih listih, tudi v našem razprave večinoma s temi načrti. Razprave v našem listu se pa niso omejevale na golo naštevanje in navajanje določeb v načrtih novih zakonov, ampak razmotrivalo so kritično posamezne določbe in opozarjale na nedostatke v njih, pa tudi na ono, v čemur se odlikujejo od sedaj obstoječih zakonov. Tudi drugi deli „Slovenskega Pravnika“ ostali so nespremenjeni od prejšnjih tečajev in je priobčil društveni list preteklo leto 74 odločeb najvišjih instanc in sicer izključno izvirnih. Delè se na razne stroke takó, da je bilo natisnenih 54 odločeb zadevajóčih civilno pravo, 8 zadevajóčih kazensko pravo, in 12 iz upravne prakse. Razen književnih poročil in sicer z nekaterimi daljšimi ocenami, ter raznih vestij, nadaljevala se je v zadnjem letniku tudi zbirka odločeb najvišjega sodišča v pregledu pravosodstva in se je v tem pregledu iz drugih strokovnih listov, v kolikor se da, kratki obliki, posnelo doslej že 419 odločeb. „Slovenski Pravnik“ dovršil je lani svoje prvo desetletje. Ni treba naglašati pomena, kateri ima naš list tudi za slovensko uradovanje. Ako se je iztrebil vsaj deloma iz naših uradov oni

nestvor, v katerem so se spisavali nekedaj uradni spisi, reči se sme, da je k temu nekoliko pripomogel tudi „Slovenski Pravnik“. Nikakor si pa ne smemo prikrivati, da naš list ni vsega dosegel, da mu je še marsikaj treba do dovršenosti. Uprav slovenskim proizvodom, bodisi literarnim, bodisi drugim, očitajo se od strani tujih pa tudi domačih nasprotnikov kaj rade napake, katere se proizvodom drugih narodov pregleda. To nas pa nikakor ne sme plašiti, temveč bodi nam vzpodbuja, da sami iztrebimo te napake. Radi tega prosi danes odstopajoči odbor za društveni list č. gg. skupščinarje dvojne podpore in sicer v prvi vrsti literarne, v drugi vrsti pa je prosi, da razširjajo naš list med pravniki. „Slovenski Pravnik“ izvrševati bi mogel tem lažje in uspešneje svojo nalogo, ako bi res vsak slovenski pravnik stopil v krog njegovih sotrudnikov ter vsako leto pripravil vsaj jedno razpravo, po jeden ali dva praktična slučaja. Poleg tega treba pa tudi, da se naš list razširi med kolegi in da si pridobimo vedno več naročnikov.

Najvažnejši uspeh, kateri je doseglo naše društvo v preteklem letu, in na kateri sme gledati s ponosom, je ta, da se je tekom meseca julija pret. leta dotiskala v c. kr. dvorni in državni tiskarnici na Dunaji in izdala nemško-slovenska pravna terminologija. Že od njegovega rojstva bila je prva in poglobljena naloga našega društva, da se priredi in izda pravna terminologija. Ne bodem navajal posameznih faz iz zgodovine tega dela, ker so č. gg. skupščinarjem itak predobro znane iz prejšnjih poročil odborovih in urednika terminologije g. dr. J. Babnika. To svoje nalogo je torej naše društvo v preteklem letu dovršilo. Da je izdaja tega dela epohalnega pomena ne samo za slovensko uradovanje, ampak tudi v političnem oziru za naš narod, naglašalo se je takrat, ko je terminologija zagledala beli dan. Ta pomen spoznala so pa tudi najvišja oblastva, katerim je društvo naše poklonilo izvide te knjige. Radi tega opozarjala so vsa ministerstva po svojih ukaznikih podrejena oblastva na našo terminologijo in je posebno ministerstvo za notranje zadeve naročilo svojim organom, da se ravna po slovenskem uradovanju po njej. Naše društvo sme torej pač z zadovoljstvom gledati na ta uspeh in sme zapisati preteklo leto z zlatimi črkami v svojo kroniko. Da se je pa dosegel ta uspeh, zahvaliti imamo razun vse one sotrudnike, kateri so na ta ali oni način pripomogli k temu delu, v prvi vrsti urednika g. dra. Janka Babnika, kateri je posvetil vse svoje moči trudapolnemu urejevanju terminologije.

Tretja društvena naloga je izdaja zbirke avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku. Doslej izdala sta se prva dva zvezka, obsegajoča kazenski zakon in kazenskopravni red. Tretjega zvezka, kateri bode obsejal trgovinski zakon in menični red, pa odbor sporazumno z društveniki samimi še ni izdal, ker je hotel počakati, da izide terminologija, s katero se morajo v sklad spraviti tudi pravni termini, nahajajoči se v imenovanih zakonih. Ko se je tekom preteklega leta izdala nemško-slovenska pravna terminologija, mislilo se je tudi na to, da se mora sedaj nadaljevati z izdavanjem te zbirke. Pripravljalna dela za izdajo tretjega zvezka, obse-

gajočega navedena zakona z judikati, so se nadaljevala in upati smemo, da izide ta zvezek tekom bodočega leta, ako bode slavna skupščina temu pritrčila in ako se bode našel založnik. Naloga prihodnjega odbora bode torej, da nadaljuje v tem oziru že pričeto delo.

Z ozirom na slabe gmotne razmere društvene odbor ni smel misliti na to, da bi pomnoževal društveno knjižnico z nakupovanjem knjig. Vender prirastlo je naši knjižnici tudi v preteklem letu lepo število deloma jako dragocenih knjig. Zahvaliti imamo v tem oziru v prvi vrsti svojega člana č. g. vladnega svetnika v p. Antona pl. Globočnika, kateri je povodom svoje preselitve iz Ljubljane na Dunaj poklonil našemu društvu skoro vso svojo bogato knjižnico pravoslovne vsebine. Bodi mu tu izrečena naša topla zahvala. Sicer je pa bila omejena naša knjižnica iz preje navedenega razloga na prirastke, katere je prejelo naše društvo na ta način, da so se mu pošiljale knjige deloma v recenzijo v društvenem listu, deloma v zameno za svoj list, deloma v dar. Vsi, kateri so pripomogli, da je „Pravnik“ tudi v tem oziru napredoval, naj blagovolé sprejeti našo iskreno zahvalo.

Žal pa, da se naša knjižnica in posebno letošnji prirastki niso mogli še urediti. Krivo temu je, da naše društvo nima lastnih prostorov. Upati pa je, da se te razmere izboljšajo z otvoritvijo „Narodnega doma“. Doslej shranjena je društvena knjižnica v prostorih, katere je dala sl. čitalnica Ljubljanska radovoljno na razpolago. Misliti bode pa bodočemu odboru tudi, na kak način bi se ustreglo č. g. članom, kateri upravičeno želé, da bi bila društvena knjižnica lažje dostopna, ker imajo le tedaj društveniki od nje kaj koristiti, ako si morejo vsak čas posluževati njenih knjig.

Z veseljem konstatujem tudi napredek, kateri nam je zabeležiti gledé društvenih shodov. V lanski sezoni priredil se je v tem društvenem tečaju meseca februarja pret. leta zadnji društveni večer. Da bi odbor odpomogel nedostatku, kateri je bil v tem oziru prejšnje tečaje, sklical je na 10. dan novembra pret. leta v tej sezoni prvi društveni shod, na katerem so vdeležniki sklenili, naj se prirejajo taki večeri mesečno vsaj jedenkrat in se je storil posebno velevažni sklep, naj se razpravlja na teh shodih, ako ne bode oglašene predavanja, kontradiktorično preje določen praktični slučaj. Ker se je takoj na prvem večeru oglasil vezanim slučaj, sklicati je mogel odbor drugi društveni večer že na dan 19. decembra pret. leta, na katerem sta razpravljala slučaj gg. dr. K. Triller in dr. J. Babnik in o katerem je spisal g. dr. K. Triller razpravo, ki se je priobčila v prvi številki letošnjega „Slov. Pravnika“. Tretji društveni shod v tej sezoni vršil se je dne 17. januarja t. l. in je predaval na njem član g. dr. E. Volčič o agrarnih zadevah, posebno pa o agrarnem zakonu za Kranjsko. Obljubil je tudi, da bode svoje predavanje sestavil in izročil nam v porabo za naš list. Ker se je sklep, kateri se je storil na prvem društvenem shodu v tej sezoni, z veseljem pozdravil od vseh strani, nadejati se smemo, da bode tudi gledé društvenih shodov v prihodnje bolje in da se bodo taki večeri prirejevali v istini vsaj mesečno enkrat. Seveda pa

morajo č. gg. društveniki sami odbor podpirati s tem, da se oglašajo za predavanja, pa tudi s tem, da se številneje vdeležijo shodov. Koristi bode imel od teh shodov posebno društveni list, ker se bodo v njem priobčevale razprave, ki se bodo predavale.

Izvršujé sklep lanske glavne skupščine, priredil je odbor tudi letos društveni izlet in sicer v Novomesto. Vsem vdeležnikom, kateri so se dne 15. julija pret. leta sešli s svojimi kolegi v Novem mestu, ostal bode pač ta dan v živem spominu. Da se je ta izlet tako posrečil, zahvaliti nam je v prvi vrsti g. c. kr. deželnosodnega svetnika dra. K. Gestrina, kateri je na čelu tamošnjega odbora vse potrebno za ta izlet preskrbel. Vsled sklepa odborovega odzvalo se je naše društvo tudi povabilu odbora za odkritje Cigaletovega spomenika in se vdeležilo te slavnosti dne 26. avgusta pret. leta po deputaciji. Naš društveni načelnik imel je pa pri odkritji slavnostni govor. Tudi je naše društvo poklonilo za spomenik izdatno svoto, katera se je nabrala med društveniki.

Iz mojega poročila blagovoli naj sl. skupščina povzeti, da je bilo delovanje našega društva in njegovega odbora tudi v preteklem letu uspešno in plodonosno in da smemo zabeležiti v tem oziru prav izdaten napredek. Žal, da tega ne morem tudi poročati o rasti našega društva. Ne samo, da ne morem koncem tega tečaja poročati o nobenem prirastku, konstatovati moram celo, da se je število društvenikov skrčilo od 176 na 174. Ako je že samo na sebi število 174, oziraje se na obilico slovenskih pravnikov veliko premajhno, obžalovati moramo tembolj, da naše društvo ne prospeva tudi v tem oziru, čeravno vsako leto mnogo slovenskih pravnikov stopa v urade in javno življenje. Bodi naloga prihodnjega odbora, da pridobi za naše društvo posebno med mlajšimi pravniki večje zanimanje. Smrt nam tudi v preteklem tečaji ni prizanesla in nam ugrabila dva člana deželnosodnega svetnika g. Ivana Brica in sotrudnika našega lista g. Maksa Logarja.

Koncem svojega poročila izrekam toplo zahvalo sl. čitalnici Ljubljanski, ki je radovoljno prepuščala svoje prostore za našo knjižnico, za društvene shode in odborove seje. V formalnem oziru pa prosim slavno skupščino, naj poročilo blagovoljno odobri!

O le-tem odborovem poročilu vname se gledé točke o knjižnici in njeni prihodnji namestitvi ter o društvenih prostorih živahna debata, in sicer predlagal je član gosp. dr. M. Hudnik, da se preuredi dotična točka. Debate vdeležili so se še društveni načelnik, kateri je pojasnil, da se je ta odstavek sprejel v letno poročilo v zmislu odborovega dogovora, potem gg. dr. J. Babnik, dr. Val. Krisper, K. Pleško, Iv. Gogola in dr. K. Triller. Konečno predlagal je gosp. dr. Valentin Krisper, naj se ta odstavek iz poročila sploh izpusti. Le-ta predlog vsprejel se je jednoglasno in na to odobrilo se je tajnikovo poročilo.

III. Poročilo društvenega blagajnika, gosp. Iv. Gogale, slôve:

Slavni občni zbor!

S predležečim poročilom predložim račun o dohodkih in izdatkih društva „Pravnik“ v Ljubljani v pretečenem letu 1894.

I. Dohodki.

1. Članarina in naročnina za društveno glasilo . . .	1461 gld.	02 kr.
2. Do konca leta 1894. natekle hranilnične obresti od hranilne knjižice mestne hranilnice Ljubljanske štev. 2880	23	„ 12 „
3. Honorar državne tiskarne na Dunaji za rokopis „Nemško-slovenske terminologije“ vsled dopisa voditeljstva te tiskarne z dne 9. julija 1894 št. 3321 . . .	791	„ 25 „
skupaj . . .	2275	gld. 39 kr.

II. Izdatki.

1. Odpraviteljici društvenega glasila pri Narodni tiskarni . . .	5 gld.	— kr.
2. Naročnina na „Jurid. Blätter“ za leto 1894 . . .	5	„ 05 „
3. Marke in papir za opominalna pisma, 2krat . . .	11	„ 59 „
4. Kupnina za knjige iz zapuščine dr. Frana Škofica . . .	50	„ — „
5. Stroški društvenega izleta	2	„ 73 „
6. Račun tvrdke Ign. pl. Kleinmayer iz leta 1892. (Civil-process- und Streitgenossenschaft)	6	„ — „
7. Pismonošama za novo leto	2	„ — „
8. Poštne marke za dopise blagajnikove	—	„ 50 „
9. Pobiralcu članarin in naročnin od Ljubljanskih članov in naročnikov	5	„ — „
10. Nagrada urednikoma	360	„ — „
11. „ sotrudnikom	267	„ 77 „
12. Tisek, papir in odprava društvenega glasila . . .	650	„ 22 „
13. Za terminologijo:		
a) uredniku	300 gld.	— kr.
b) sotrudniku	200	„ — „
c) pet iztisov lično vezane terminologije	17	„ 50 „
d) kolek za pobotnico državni tiskarni	2	„ 50 „
e) za vezanje terminologije	17	„ 50 „
f) za razpošiljanje terminologije na oblasti in odlične osebe	5	„ 97 „
g) za razpošiljanje terminologije sploh	4	„ 05 „
skupaj za terminologijo	547	„ 52 „
vsj izdatki skupaj	1913	gld. 38 kr.

Ako se od dohodkov	2275 gld. 39 kr.
odbijejo ti skupni izdatki	1913 „ 38 „
ostane prebitka	362 gld. 01 kr.

III. Društveno premoženje.

1. Prebitek iz predležečega računa	362 gld. 01 kr.
2. Blagajnični preostanki koncem leta 1893	217 „ 31 „
skupaj	579 gld. 32 kr.
— naloženo v mestni hranilnici	
Ljubljanski na knjižici št. 2280	
od te glavnice pripade za terminologijo 347 gld. 78 kr.	
3. Zaostanki članov in naročnikov in sicer:	
a) iz leta 1892	60 gld. 50 kr.
b) „ „ 1893	110 „ 50 „
c) „ „ 1894	200 „ — „
skupaj	371 gld. — kr.
4. Nekaj knjig, časopisov in inventar.	

Ko podam to poročilo prosim konečno:

Slavni občni zbor blagovoli predležeči račun vzeti na znanje in novemu odboru naročiti, da izkazane zaostanke takoj primernim potom iztirja.

IV. Preglednik računov, gosp. dr. Fr. Munda, poroča, da sta z g. dr. J. Zupancem pregledala blagajnikove račune in našla vse v redu in polnem soglasji, radi tega predlaga, da se podeli blagajniku in vsemu odboru absolutorij in izreče blagajniku še posebna zahvala na njegovi trudoljubivosti, kar se vsprejme. Obžaluje pa, da naraščajo zastanki na članarini in naročnini vsako leto bolj. Predlaga torej, naj se prihodnjemu odboru naroči, da iztirja te zastanke primernim potom. Prosi torej, da se sprejme naslednji predlog:

»Denašnja glavna skupščina naročuje novemu odboru, da iztirja zaostanke na članarini in naročnini primernim potom.«

K temu predlogu oglasi se gosp. dr. J. Kušar ter ga toplo podpira, vendar nasvetuje, naj se odboru da tudi na razpolago sredstvo, s katerim bode mogel prisiliti vplačevanje zaostankov. Predlaga torej, naj se nasvetu gosp. dr. Munde dostavi še, da sme odbor onim gospodom, kateri ne zadoste svojim dolžnostim, ustaviti društveni list, in nasvetuje, naj se ta sklep glasi tako-le:

»Denašnja glavna skupščina naročuje novemu odboru, da iztirja zaostanke na članarini in naročnini

ter tistim gospodom, ki v določenem roku ne zadosté svoji dolžnosti, ustavi po poprejšnjem opominu društveni list.«

Član g. dr. M. Hudnik nasvetuje, naj se sprejme samo predlog gosp. dr. Fr. Munde, gosp. dr. J. Babnik pa opozarja, da bi bilo jedino sredstvo, s katerim bi se prisililo redno plačevanje, da se ustavi društveno glasilo onim, ki ne plačujejo. Član gosp. dr. A. Franko meni, da bi odbor ne smel ustaviti lista, ker ima vsak član po pravilih pravico, dobivati list brezplačno in bi se torej oni, kateremu bi se ustavil list, ob enem izključil. Načelnik gospod dr. A. Ferjančič odgovarja pa, da bi se z ustavo lista nikakor ne izključil dotični član, ampak bi po nasvetu gosp. dra. Kušarja odbor imel le pravico, na ta način vplivati na društvenike, da redno zadoste svoji dolžnosti.

Ko je še vzdrževal gosp. dr. Kušar svoj predlog, vsprejmeta se oba predloga.

V. Gosp. načelnik določi na to skrutinatorjema gg. dr. J. Kušarja in K. Pleiweissa.

Izvrši se volitev po listkih. Oddalo se je 20 glasovnic, in bili so izvoljeni:

- a) načelnikom za l. 1895. gosp. dr. A. Ferjančič jednoglasno,
- b) odborniki, in sicer ljubljanski, potem ko je gospod dež. sod. K. Pleško, katerega je velika večina skupščine izbrala odbornikom, volitev odločno odklonil, gg. dr. J. Babnik (z 19 glasovi), dr. Val. Krisper (z 18 glasovi), Iv. Kavčnik (z 18 glasovi), Ivan Gogola (z 17 glasovi), dr. Danilo Majaron (z 17 glasovi), dr. Makso Pirc (z 16 glasovi) in dr. Viktor Supan (z 10 glasovi); vnANJI: gg. Bogdan Ternovec, c. kr. dež. sod. svetnik v Trstu, dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celji, in Anton Levec, c. kr. sodnik v Ložu; preglednikoma računov za bodoče leto izvolila sta se per acclamationem gg. dr. Jernej Zupanc, c. kr. notar, in dr. Fran Munda, odvetnik v Ljubljani.

VI. Pri posameznih nasvetih predlaga gosp. dr. Val. Krisper, oziraje se na prejšnja odborova poročila, da mlajši pravniki ne pristopajo društvu, kakor bi bilo želeti, naj današnji občni zbor sklene, da sme novo izvoljeni odbor nekaterim kategorijam pravnikov znižati članarino, oziroma naročnino na 2 gld. Le-ta predlog

sprejme se jednoglasno brez debate. — Član g. dr. Franko vprašuje, kaj je odbor ukrenil gledé sklepa lanske glavne skupščine, da naj skuša pridobiti naše društvo knjižnico nekdanjega društva »Juristische Gesellschaft«. Gosp. dr. K. Pleško pojasnjuje, kaj je v tej zadevi storil ter pravi, da zadeva sedaj še ni godna. Gosp. dr. Franko vzame poročilo na znanje in predlaga, naj se vsprejme resolucija, da novi odbor te zadeve ne izpusti iz očíj. Le-ta resolucija se vsprejme. — Član dež. sod. svetnik gosp. K. Pleško predlaga, naj se izreče zahvala njegovi ekscelenci visokorodnemu grofu Schönbornu, kateri je kazal toliko naklonjenosti društvu pri izdaji terminologije, visokorodnemu grofu Gleispachu, kateri se je o terminologiji jako laskavo izrazil, in uredniku terminologije gospodu dr. J. Babniku. Dež. sod. svetnik gosp. J. Martinak predlaga pa, naj se izreče še zahvala vsemu bivšemu odboru, kateri je vestno izpolnjeval svojo nalogo. Vsi ti predlogi se jednoglasno vsprejmo.

Gosp. načelnik zahvali vdeležnike in zaključi 2¹/₂ ure trajajoče zborovanje.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnega društva u Zagrebu prinaša v br. 12. za mesec december 1894. l. konec prevoda dr. H. Dernburgove razprave: Fantazija u pravu ter razpravo dra. Križa: Čestimična prodaja zadružnoga posjeda, v br. 1. za mesec januarij tekočega leta pa začetek razprave: Nova kaznena škola, napisal A. Liroy in spis: „Bližnji rod ili ino koje osobito obvezanstvo“ u kaznenom zakonu od 27. svibnja 1852, napisal dr. Nikola Ogorelica. Poleg tega prinaša slučaje iz državlanskega, kazenskega in trgovskega prava ter iz upravne prakse, razne in književne vesti.

Rakouské právo ustavní. Dr. Jiří Pražák. I. del. Avstrijsko ustavno pravo. — Praga. 1895. — Fran Rivnač. Zaloga „Pravnicke Jednoty v Praze.“ S pomočjo česke akademije znanostij izšel je nedavno prvi del tu nanznanjene knjige, kateri je sam zase samostojna celina. V njem razpravlja se občinsko pravo, ter se razlaga česki in moravski občinski red, statut kr. stolnega mesta Pražkega, kateri se doslej še nikdar ni obdeloval znanstveno, in češki zakon o okrajnih zastopih. Ker zadevajo imenovani zakoni praktično življenje, došla bode knjiga dobro ne samo pravnikom, ampak vsakomur, kdor deluje v javni upravi. Posebno vrednost ima ta knjiga radi tega, ker se ne ozira samo na vsa dosedanja dela, tičoča se imenovanih zakonov, ampak navaja tudi odločbe državnega sodišča in upravnega sodišča, katere se dotikajo tega predmeta. Praktikom godilo bode posebno, da se je knjigi dodal odtisek o občinski in deželni ustavi (ob-

činski red, Pražki statut, zakon o okrajnih zastopih, deželni red itd.): Ta odtisek izšel je tudi posebej z naslovom: „Zákony z oboru ustavy obecni a zemské“ ter stane 1 gld. 50 kr. Cena celemu prvemu delu je 4 gld. Vsa knjiga izšla bode v štirih delih ter se bode v drugem delu razpravljalo o javno-pravnem položaju posameznih kronovin, v tretjem o ustavi kronovin zastopanih v državnem zboru, tako zvano avstrijsko državno pravo, in v četrtem delu avstrijsko-ogersko državno pravo.

Entwicklungsgeschichte des römischen Rechtes. R. v. Ihering.

Die Theilpacht nach römischem und österreichischem Rechte. M. Zobkow. — Manz. 1895. — Cena 4 gld.

Die Kommanditgesellschaft. Tuchutsch. — Manz. 1894. — Cena 5 gld.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februvarija 1895.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Četrtek, 17. januarija t. l. vršil se je v prostorih Ljubljanske čitalnice tretji društveni večer. Vdeležilo se ga je nad 20 članov. Predaval je na njem društvenik g. dr. E. Volčič o naših agrarnih zadevah posebno oziraje se na agrarni zakon, veljaven za Kranjsko. Z današnjo številko pričeli smo priobčevati njegovo predavanje. — Dne 28. januarija t. l. vršila se je letošnja redna glavna skupščina, o kateri poročamo obširno na drugem mestu. — Novoizvoljeni odbor imel je dne 6. t. m. prvo svojo sejo, na kateri so se izbrali lanski funkcionarji in sicer predsednikovim namestnikom g. dr. Val. Krisper, blagajnikom g. Iv. Gogola, tajnikom g. dr. M. Pirc v odsek za društveni list pa gg. dr. J. Babnik, Iv. Kavčnik in dr. D. Majaron. Odbor ukrenil je nadalje potrebno, da se izvrše sklepi glavne skupščine.

— (Odlikovanje.) Nj. Veličanstvo podelilo je vladnemu svetniku in okrajnemu glavarju Ljubljanske okolice Ivanu Mahkotu povodom njegovega umirovljenja red železne krone tretje vrste.

— (Imenovanje.) Predsednik okrožnega sodišča v Celji g. dr. Adalbert Gertscher imenovan je višjim državnim pravdnikom v Trstu.

— (Osobne vesti.) Imenovana sta: okrajni sodnik v Marenbergu Jakob Munda deželnosodnim svetnikom in predstojnikom sodišča v Marenbergu; avskultant Viljem Portugall sodnim pristavom v Kozjem. — Premeščeni so: okrajni sodnik Ferdinand Staré iz Kranja v Mokronog, okrajni sodnik dr. Adolf Pfefferer iz Mokronoga v Laški trg, okrajni sodnik Adolf Elsner z Vrhnike v Kranj, pristav Fran Koblar iz Kozjega v Radovljico. — Umirovljeni so: Vladni svetnik in okrajni glavar Ljubljanske okolice Ivan Mahkot; deželnosodni svetnik v Trstu Fran Werk; svetnik trgovskega in pomorskega sodišča baron Burlo. — Umrl je sodni pristav v Zatičini Egidij Kastreuz.

Pregled pravosodstva.

439. Kazniva dejanja omenjena v §-u 540. obč. drž. zak. ne ustanavljajo nevrednosti do dedinske pravice, če so se vršila še le po smrti zapustnika. — Določbo §-a 542. obč. drž. zak. sme se uporabljati tudi na slučaj, da se podtakne ponarejena zadnja volja, a storilec je le takrat nevreden dedinske pravice, če se je dejanje vršilo za življenja zapustnikovega.

R. z dne 19. junija 1894, št. 6696. J. M. 1063.

440. Užitek preživečega zakonskega druga po §-u 757. obč. drž. zak. je naturalni užitek, ne pa pravica do izplačevanja obrestij od vrednosti primerne dela zapuščine.

R. z dne 13. novembra 1894, št. 6395. J. B. št. 3 ex 1895.

441. Pogodba s katero se zaveže skladatelj, da prepusti vse svoje bodoče skladbe založitelju v založbo, ni veljavna. Predkupno pravico pridobiti se more le na način označen v §-u 1072. obč. drž. zak.

R. z dne 5. decembra 1894, št. 13852. J. B. št. 1 ex 1895.

442. Kavcija, ki se je položila v gotovini s pristavkom, da more ž njo razpolagati prejemnik, ustanavlja pravico ugovarjati zahtevku, naj se vrne, potem kompenzacije pravice do povračila. — Proti tožbi na povrnitev službene kavcije mora gospodar dokazati, da ima pravice do povračila iz službenega razmerja. — Temeljem gole mezdne pogodbe se ne more tirjati položitve računa, oziroma pričeti računsko pravdo. — Za razsojevanje, če imajo trgovske knjige še dokazilno moč, merodajen je trenutek, v katerem se ta dokaz sodno ponudi.

R. z dne 20. novembra 1894, št. 13404. J. M. 1082.

443. Porušenje mostu, ki je potreben za izvrševanje vozne pravice, je motivev v posesti te pravice. — Nedostatna precizija tožbenega zahtevka ne škoduje, če se moreta razvideti iz tenorja tožbe njen predmet in namen.

O. z dne 28. decembra 1894, št. 15395. J. B. št. 4 ex 1895.

444. O trgovski podružnici moči je govoriti le takrat, če preloži trgovec del svojega obrtnega delovanja, ki je v ozki zvezi s svrho njegovega podjetja, na drug kraj ter ga oskrbljuje iz glavnega zavoda.

O. z dne 29. avgusta 1894, št. 10812. J. B. št. 3 ex 1895.

445. Zakaj se je izročitev zakasnila, ni upoštevati pri fiksnem opraviilu. Radi tega, da se ni vršil transport na pogojeni način, se ne more razrušiti pogodbe.

R. z dne 17. oktobra 1894, št. 11148. J. B. št. 5 ex 1895.

446. Pri razpravi o prošnji radi odmere dote (§ 1220. obč. drž. zak.) ni neobhodno potrebna navzočnost starišev, od katerih se zahteva dota.

O. z dne 10. oktobra 1894, št. 11465. J. B. št. 1 ex 1895.

447. Prošnje za podaljšanje roka v postopanju za uravnanje zemljiških knjig reševati je po predpisih pravnega reda (§ 7. obč. drž. zak., § 9. zak. z dne 25. julija 1871, št. 96. drž. zak., § 43. zak. z dne 25. julija 1871, št. 95. drž. zak.)

O. z dne 30. oktobra 1894, št. 12925. G. Z. št. 3 ex 1895.

448. Če se je revizija sicer v pravem časi brzojavno naznanila, potem pa v roku, določenem po ukazu finančnega ministerstva z dne 9. januarja 1869, št. 8. drž. zak., podala prava revizijska pritožba, ne pa navedla samo bodisi povsem ali pa v izvlečku vsebina brzojavke, se mora revizija zavrniti kot prekasno vložena uradoma.

O. z dne 27. novembra 1894, št. 14089. J. B. št. 3 ex 1895.

449. Izrek o povračilu stroškov naraslih v sporu radi aktorske kavgije je odkazati na rešitev glavnega predmeta.

O. z dne 5. septembra 1894, št. 10726. J. M. 1082.

450. Tudi v meničnem postopanju se more zahtevati predložitev trgovskih knjig, če gre za trgovsko stvar. Kopijska knjiga se mora tudi predložiti.

O. z dne 1. avgusta 1894, št. 9114. J. B. št. 1 ex 1895.

451. Za pripustitev do odvetniškega izpita ni treba dokazati, da je bil kandidat od 4letne dobe, zahtevane v §-u 3. odv. reda, tri leta po doseženem doktoratu v odvetniški pisarni. Tudi mu ni dokazati po izpričevalih o državnih izpitih, da je pred doktoratom dognana praksa vršila se na postavni način, če šteje praksa po doseženem doktoratu 4 leta.

O. z dne 27. novembra 1894, št. 14072. G. Z. št. 3 ex 1895. (Cf. o. z dne 2. septembra 1890, št. 10836. Novak št. 305.)

452. Kaznivost poskušene tatvine ni že vsled tega izključena, ker ni bilo dotične stvari neposredno na onem kraju, kjer jo je tat iskal.

R. z dne 26. oktobra 1894, št. 8537. G. Z. št. 5 ex 1895.

453. Da preneha kaznivost po §-u 187. k. z. treba je, da povrne storilec pravočasno in povsem škodo, ne pa da priznava krivdo svojo.

R. z dne 13. novembra 1894, št. 13342. G. Z. št. 3 ex 1895.

454. Iz razsodbe radi prestopka po §-u 488. k. z. razvideti se morajo one dejanske okoliščnosti, katere ustanove učin tega prestopka, sicer je razsodba v smislu §-a 270., št. 7. k. pr. r. nična.

Iz razlogov opomniti je, da je najvišje sodišče spoznalo ničnost posebno v tem, ker se niti po okrajnem, niti po vzklicnem sodišči ni preiskovalo in ugotovilo, je li je obtoženec po svojem jezikovnem znanju prav razumel nemško pisano prošnjo, katera je bila podlaga tožbi, in je li si je bil v svesti, da žali čast zasebnega obtožitelja z navedbami v prošnji.

R. z dne 24. oktobra 1894, št. 12686. G. Z. št. 6 ex 1895.

Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravištvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 dr. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 dr. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 dr. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek. Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

